

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej v právnej veci žalobcu **I.**, bývajúceho v P., zastúpeného Mgr. J., advokátom so sídlom v D., proti žalovanému **M.**, bývajúcemu v P., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 8 C 259/2000, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 14. novembra 2007 sp. zn. 6 Co 81/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 14. novembra 2007 sp. zn. 6 Co 81/2007 **z a m i e t a .**

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 21. septembra 2006 č.k. 8 C 259/2000-188 v spojení s dopĺňacím rozsudkom z 29. septembra 2006 č.k. 8 C 259/2000-191 uložil žalovanému povinnosť v lehote 15 dní písomne sa ospravedlniť žalobcovi v liste adresovanom na sekretariát P., a.s. P. za to, že v období od januára 1999 do júla 1999 viackrát telefonicky oplzlo nadával žalobcovi a vyhrážal sa mu zabitím, čo u žalobcu vyvolalo obavu o jeho život a život členov rodiny. Zároveň žalovaného zaviazal v lehote 30 dní zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 Sk; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobcu i žalovaného zaviazal k povinnosti v lehote 3 dní nahradiť štátu trovy, a to

každého po 427 Sk. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalovaný tým, že na adresu žalobcu používal urážajúce a znevažujúce výrazy, sa dopustil konania, ktorým zasiahol do osobnostných práv žalobcu chránených Občianskym zákonníkom. Preto žalovanému uložil povinnosť sa žalobcovi ospravedlniť. Nakoľko zásahy do osobnosti žalobcu boli tak závažnej povahy, že mali za následok zníženie jeho dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere, ospravedlnenie nepovažoval za postačujúce a priznal žalobcovi aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Za primeranú nemajetkovú ujmu považoval náhradu vo výške 100 000 Sk a v prevyšujúcej časti (žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 500 000 Sk) žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a o povinnosti oboch účastníkov zaplatiť trovy štátu, vzniknuté preddavkovaním svedočného vo výške 854 Sk, podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie oboch účastníkov Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 14. novembra 2007 sp. zn. 6 Co 81/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom potvrdil vo výroku o povinnosti žalovaného ospravedlniť sa žalobcovi, ďalej vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o povinnosti účastníkov nahradiť trovy štátu, zmenil vo výroku o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch tak, že žalobu zamietol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa bol toho názoru, že vulgárnymi telefonátmi žalovaného na osobu žalobcu, ktoré preberali zamestnanci sekretariátu a.s. P., v ktorej žalobca zastával významnú funkciu, bolo zasiahnuté do osobnostných práv žalobcu chránených § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Preto v časti ospravedlnenia ako primeraného zadosťučinenia v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka považoval rozsudok súdu prvého stupňa za vecne správny. Nestotožnil sa však so záverom súdu prvého stupňa, že v prejednávanej veci sú splnené podmienky, za ktorých je možné žalobcovi priznať aj náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Za dostačujúce považoval poskytnutie morálnej satisfakcie napísaním ospravedlnenia, nakoľko skutočnosti, na ktoré poukazoval žalobca, a to že v dôsledku týchto telefonátov z akciovej spoločnosti odchádzali zamestnanci, že malo dôjsť k ukončeniu kontaktov s obchodnými partnermi, sú okolnosťami, na ktoré môže poukazovať predmetná obchodná spoločnosť vo vzťahu správania sa žalovaného k jej zamestnancovi – žalobcovi. Dodal, že by bolo iné, ak by v súvislosti s predmetným konaním žalovaného samotná spoločnosť voči žalobcovi ako jej vedúcemu zamestnancovi vyvodzovala nejaké konkrétne postihy a opatrenia, kedy by bolo možné

uvažovať o prípadnej nemajetkovej ujme, prípadne o náhrade škody; tieto okolnosti však v konaní neboli zistené. Keďže žalobca nepreukázal takú reakciu svedčiacu o znížení dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere, rozsudok súdu prvého stupňa, pokiaľ žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, zmenil a žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 O.s.p. a § 142 ods. 2 O.s.p. vzhľadom na porovnateľný úspech účastníkov v konaní.

Žalobca podal proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorý zmenil rozsudok prvostupňového súdu v časti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a žalobu zamietol, dovolanie a žiadal, aby dovolací súd v tejto časti rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, keď považoval napísanie ospravedlnenia žalovaným za dostačujúce ujme, spôsobenej mu inkriminovanými telefonátmi na jeho osobu. Mal za to, že mu prináleží aj materiálna satisfakcia, nakoľko žalovaný vedome a veľmi hrubým spôsobom zasiahol do jeho občianskej cti a ľudskej dôstojnosti. Podľa neho počínanie žalovaného pri inkriminovaných telefonátoch a ich dosah na jeho osobnostné vzťahy v rodinnom, spoločenskom a pracovnom okruhu jeho aktivít bolo a stále je možné hodnotiť ako úplne neadekvátny spôsob správania sa, ktorý svojou intenzitou dosahuje v podstate maximálne možnú mieru pri verbálnom ataku voči druhej osobe. V dôsledku týchto telefonátov bol nútený zabezpečiť ochranu najbližšej rodiny súkromnou bezpečnostnou službou, zaviesť obmedzenia v obchodnej spoločnosti. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že protiprávne konanie žalovaného nepresiahlo rámec jeho bydliska a práce a poukázal na to, že ako predseda predstavenstva spoločnosti P., a.s. vzhľadom na jej široké obchodné a územné aktivity vstupoval do obchodných, spoločenských a verejných vzťahov v úplne diametrálne odlišnom rozsahu ako bežný občan.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil výrok rozsudku prvostupňového súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 Sk tak, že žaloba na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa zamietla.

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Uvedené zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená a dovolateľ ani vo svojom dovolaní nenamietal, že by v konaní k uvedeným vadám došlo.

Z obsahu dovolania žalobcu vyplýva, že ako dovolací dôvod uplatňuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p.

Iná vada, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád uvedených v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia, avšak právne významnou (relevantnou) je len vtedy, ak by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dôsledkom tejto vady je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Z dovolania žalobcu nevyplýva o akú inú vadu sa jedná a preskúvaním rozhodnutia odvolacieho súdu a konania, ktoré mu predchádzalo, dovolací súd nezistil, že by konanie odvolacieho súdu bolo takouto vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, postihnuté. Ak mal žalobca na mysli, že táto vada spočíva v procesnom pochybení súdu, keď nesprávnym vyhodnotením vykonaných dôkazov dospel k mylnému záveru, že neboli splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý záver, podľa žalobcu, odporuje výsledkom vykonaného dokazovania, nejde o vadu, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie veci a ktorá by v takomto prípade naplňovala predpoklady dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. nie je nesúhlas dovolateľa s vyhodnotením dôkazov odvolacím súdom (porovnaj R 42/1993). Neprípustnosť takého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa už dôkazy nevykonávajú (§ 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané v základnom konaní.

Jediným žalobcom uplatneným dovolacím dôvodom, ktorý je z hľadiska § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. prípustný je, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval. Predmetom súdneho posudzovania môžu byť len právne otázky [na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 234a ods. 2, veta druhá O.s.p.)].

Občiansky zákonník v ustanovení § 11 priznáva každej fyzickej osobe právo na ochranu osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Zákon nepodáva výpočet konkrétnych foriem zásahov, ktorými môžu byť dotknuté jej osobnostné práva, stanovuje ale znaky, za prítomnosti ktorých treba určité správanie považovať za zásah do osobnosti (objektívna spôsobilosť zásahu negatívne dopadnúť na osobnosť fyzickej osoby, neoprávnenosť zásahu a príčinná súvislosť medzi určitým správaním a porušením alebo ohrozením osobnostných práv). Ak sú v konkrétnom prípade tieto znaky dané, má fyzická osoba právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie (viď § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (viď § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (viď § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ je pre samotný vznik práva na poskytnutie morálneho zadosťučinenia postačujúce čo i len ohrozenie chránených osobnostných práv (t.j. reálna možnosť, že určité konanie objektívne má alebo môže mať za následok napr. zníženie vážnosti fyzickej osoby alebo ujmy na jej cti), pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch samotné takéto ohrozenie chránených osobnostných práv nestačí - zákon totiž vyžaduje, aby ku kvalifikovanej ujme spôsobenej neoprávneným zásahom aj skutočne došlo. Treba pritom zdôrazniť, že vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy podmienený existenciou príčinnej súvislosti medzi neoprávneným zásahom objektívne spôsobilým negatívne zasiahnuť do niektorej z chránených hodnôt a vznikom kvalifikovanej nemajetkovej ujmy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k právnomu záveru, že odvolací súd pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch postupoval dôsledne v zmysle citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a náležito zohľadnil závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy ako aj všetky okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti žalobcu došlo. S hodnotením jeho intenzity, trvania, rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na jeho postavenie v rodine a spoločnosti ako i ohlasu na neoprávnený zásah tak ako ich posúdil odvolací súd, sa dovolací súd v celom

rozsahu stotožňuje a zhodne má za to, že v danom prípade nie sú splnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o vyjadrenie miery, akou bola neoprávneným zásahom znížená dôstojnosť a vážnosť žalobcu v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú tento zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí dotknutej fyzickej osoby. Prípustnosť peňažnej satisfakcie je teda opodstatnená všade tam, kde je osobnostná ujma spojená so zvlášť citeľným znížením postavenia fyzickej osoby v spoločenských kruhoch, kde sa pohybuje a kde zmenšenie a vyváženie nemajetkovej ujmy nemožno napraviť inak ako cestou primeraného zadosťučinenia vo forme peňažného plnenia. O tento prípad však v prejednávanej veci nejde.

Z dokazovania vykonaného v konaní bolo síce preukázané, že telefonáty žalovaného mali určitý negatívny vplyv na osobný, spoločenský a pracovný život žalobcu, avšak reakcie v týchto oblastiach života nesvedčili o znížení dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti v značnej miere tak ako to predpokladá ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalobcovi, ktorého v konaní zaťažovalo dôkazné bremeno, sa nepodarilo hodnoverne preukázať, že predmetný neoprávnený zásah do jeho osobnostných práv mal skutočne za následok zníženie dôstojnosti alebo vážnosti jeho osoby v spoločnosti v značnej miere a že v danom prípade nestačí len priznanie zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Táto forma zadosťučinenia je totiž právnym inštitútom výnimočnej povahy, ktorý sa uplatní len za splnenia zákonom stanovených predpokladov, ktoré ale v predmetnej veci naplnené neboli. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, vedúce k zamietnutiu žaloby v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, tieto si osvojuje a v podrobnostiach na ne odkazuje.

Keďže odvolací súd na daný skutkový stav použil správny právny predpis, tento aj správne vyložil a jeho právne závery zodpovedajú hypotéze použitého právneho predpisu, rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) správny. Nakoľko nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd napriek tomu žalovanému nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy tohto konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2009

JUDr. Daniela Sučanská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková